

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація»

2023 – 2024 навчальний рік

Освітня програма: «Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація».

Спеціальність: 231 Соціальна робота, 053 Психологія.

Галузь знань: 23 Соціальна робота, 05 Соціальні та поведінкові науки.

Рівень вищої освіти: другий (магістерський).

Викладач	Попова Анастасія Сергіївна, к.пед.н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org.ua
Контактний телефон	063 335 99 68
E-mail викладача	kovaleva.anastasia.45@gmail.com
Графік консультацій	вівторок: 12.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	3/90	-	-	-	залік
заочна		6	4	80	

Семестр: I семестр (заочна форма).

Мова навчання: українська.

Ключові слова: соціальна підтримка, адвокація, представництво інтересів, адвокаційна кампанія, особи, групи, громади, які постраждали від війни.

Мета курсу: сприяти розвитку професійної компетентності фахівців з поствоєнної соціально-психологічної реабілітації шляхом засвоєння теоретичних і практичних знань щодо особливостей соціальної підтримки та адвокації осіб, груп, громад, які постраждали від війни.

Предмет курсу: інструменти соціальної підтримки та адвокації осіб, груп, громад, які постраждали від війни.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

ЗК-7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК-4 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

СК-14 Здатність розробляти та впроваджувати адвокаційні кампанії задля захисту прав та інтересів різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни.

Програмні результати навчання:

ПРН-18 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН-11 Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

ПРН-23 Розробляти та впроваджувати адвокаційні кампанії задля захисту прав та інтересів різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни.

Зміст курсу:

Тема 1. Соціальна політика та соціальний захист осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.

1. Категоризація та класифікація осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни. Інституційна рамка державної підтримки осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни. Основні засади державної політики щодо підтримки осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни. Законодавча та нормативно-правова база, що визначає основні засади соціального захисту осіб, груп та громад, які постраждали від війни. Напрями соціального захисту та заходи державної підтримки щодо осіб, соціальних груп, які постраждали від війни. Соціальна політика та соціальний захист осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни : інструменти та механізми міжнародних організацій.

Тема 2. Архітектура повоєнної та поствоєнної підтримки осіб, соціальних груп, громад, які постраждали від війни.

Архітектура поствоєнної підтримки осіб, груп та громад, які постраждали від війни. Архітектура поствоєнної підтримки військовослужбовців/демобілізованих у цивільне життя. Система інтеграції Захисників та Захисниць України після демобілізації в цивільне життя. Напрями та інструменти суспільної підтримки осіб, груп, громад, які постраждали від війни. Аналіз типових проблем та потреб осіб, соціальних груп, громад, які постраждали від війни. Алгоритм визначення проблем та надання підтримки. Оцінка потреб об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах. Методика оцінки потреб особи/сім'ї у наданні соціальних послуг. Пріоритети у наданні соціальної підтримки. SWOT-аналіз спроможності держави забезпечити вирішення проблем та задовольнити потреби населення. SWOT-аналіз спроможності громад надавати соціальну підтримку особам, групам осіб, які постраждали від війни. Особливості реінтеграції військових у цивільне життя: досвід зарубіжних країн. Захист внутрішньо-переміщених осіб: досвід зарубіжних країн.

Тема 3. Теоретико-правові засади адвокації.

Актуальність адвокації в системі пост воєнної соціально-психологічної реабілітації. Сутність поняття «адвокація», її функції та принципи. Особливості адвокації: види, типи та стратегії адвокації. Відмінність адвокації та лобювання. Роль адвокації у демократичних перетвореннях. Роль соціального працівника у системі соціальної адвокації. Загальний огляд законодавчої та нормативно-правової бази адвокації. Державний стандарт соціальної послуги представництва інтересів. Основні заходи, що становлять зміст соціальної послуги представництва інтересів. Гілки та рівні влади в Україні. Процес прийняття рішень на державному рівні. Процес прийняття рішень на регіональному рівні. Процес прийняття рішень на місцевому рівні. Успішні практики адвокаційних кампаній у різних сферах в Україні та закордоном.

Тема 4. Адвокаційна діяльність як процес.

Адвокаційна кампанія: сутність та рівні. Учасники процесу соціальної адвокації: об'єкти та суб'єкти адвокаційної кампанії. Чек-лист адвокаційної кампанії. Етапи кампанії «адвокації». Інструмент «Дерево причин і наслідків» та метод «Але чому» у системі формулювання проблем адвокаційної кампанії. Технологія постановки цілей SMART. Етапи та методи визначення проблем для адвокаційних кампаній в соціальній роботі. Технологія визначення причин і наслідків проблеми для адвокаційної кампанії. Особливості формулювання мети і завдань кампанії адвокати. Ідентифікація стейкхолдерів і мішеней. Типи мішеней в соціальній адвокації. Комунікація з громадою, мішенями та стейкхолдерами. Складання плану адвокаційної кампанії та її реалізація. Аналіз ризиків. Ресурси адвокаційної кампанії. Побудова коаліції та взаємодія з партнерами в адвокаційній кампанії. Опис логіко-структурної матриці адвокаційної кампанії. Правила проведення переговорів з мішенями адвокаційної кампанії. Способи нейтралізації/переконання опонентів адвокаційної кампанії. Підготовка та передача ключового повідомлення.

Тема 5. Інструменти та методи адвокації.

Юридичні методи (Звернення громадян, інформаційні запити, депутатські запити, судові позови, петиції, листи до різних установ, громадська експертиза, доручення виборців). Громадська дипломатія

(особисті зустрічі з посадовцями (мішенями), проведення переговорів, консультації, участь у засіданнях, які проводять органи влади (депутатські комісії, тощо), круглі столи, громадські ради, експертні ради, залучення відомих людей). Акції прямої дії (Мітинги, форуми, пікетування, збір підписів, опитування, розповсюдження друкованих матеріалів, страйки, марші, бойкоти, блокування, флешмоби, перформанси, концерти, тематичні виставки, наметові табори, голодування). Методи, передбачені Законом про місцеве самоврядування (громадські обговорення, громадські слухання, збори громадян за місцем проживання, місцева ініціатива, органи самоорганізації населення). Робота зі ЗМІ (Прес-конференції, брифінги, розсилання прес-анонсів та прес-релізів, поширення інформації в соцмережах, відкриті листи в засоби масової інформації, інтерв'ю, аналітичні матеріали. Онлайн інструменти). Інформаційний супровід адвокаційної кампанії. Медіа-адвокація: сутність, основна мета та завдання. Типи медіа-кампаній та основні елементи її стратегічного планування. Медіа-адвокація онлайн. Медіа-кампанії та інтернет.

Тема 6. Оцінка та моніторинг соціальної підтримки та адвокації.

Моніторинг та оцінювання ефективності соціальної підтримки: основні складові. Планування моніторингу і оцінювання ефективності соціальної підтримки. Моніторинг та оцінювання ефективності адвокаційних кампаній: основні складові. адвокати. Планування моніторингу і оцінювання ефективності адвокаційних кампаній. Інструменти для попереднього, проміжного та фінального оцінювання та планування. Роль та місце громади у соціальній підтримці та адвокації осіб, груп, які постраждали від війни. Вектори розвитку громад та формування активного громадянства.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, моделювання життєвих ситуацій, інтерв'ю, проектування); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Навчальний курс складається з лекційних, семінарських занять, самостійної та індивідуально-дослідної роботи, яка оформлюється і подвється як залікова робота на оцінку.

Заохочується висловлювання власної точки зору, творчий підхід до виконання передбачених програмою курсу завдань. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності.

Лекційні заняття передбачають надання здобувачам загального огляду ключових концепцій і тем, що включені в програму курсу. Вони служать для введення здобувачів у предметну область та створення основного теоретичного фундаменту з освітнього курсу “Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація”. Протягом лекцій викладач надає теоретичний матеріал та може також надавати приклади з реального життя, ілюструвати теоретичні поняття на прикладах, ініціювати обговорення та стимулювати інтерес до предмету шляхом звернення до дискусій щодо сучасних соціальних проблем і викликів. В процесі лекційного викладання, викладач також може використовувати навчальні матеріали, включаючи презентації, відеоматеріали та інші додаткові ресурси для наочного представлення інформації. Це допомагає студентам краще розуміти складні концепції та засвоювати матеріал більш ефективно. У результаті лекцій здобувачі отримують не лише базові знання з соціальних наук, але й навички аналізу, критичного мислення і спроможність застосовувати отримані знання до реальних ситуацій. Однак важливо пам'ятати, що кількість лекційних занять обмежена, і їх головна мета – встановити загальні основи і напрямок досліджень. Весь інший матеріал опрацьовується самостійно

Семінарські заняття можуть доповнювати зміст лекційних тем або можуть передбачати розгляд відмінних від лекційних питань, які відображають зміст теми. Підготовка до семінарських занять передбачає усне опрацювання теоретичних питань за темою, спираючись на перелік рекомендованої літератури та самостійний пошук джерел для отримання необхідної інформації, з подальшим їх обговоренням у форматі дискусій, мозкових штурмів тощо. Відпрацювання пропущених семінарських занять є обов'язковим, здійснюється у форматі очного або дистанційного (на платформі Zoom) спілкування викладача зі здобувачем (не пізніше, ніж через тиждень з моменту проведення заняття та згідно графіку консультацій) Графік зустрічей для складання пропущених семінарських занять обговорюється зі здобувачем та викладачем для узгодження часу.

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи, які здаються як залікова робота, здійснюється у електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

Важливо враховувати, що оформлення самостійної роботи та ІНДЗ як складової залікової роботи передбачає форматування тексту відповідно до загальноприйнятих вимог (редактор Microsoft Word, шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14, без розстановки переносів, стиль – normal (звичайний), інтервал між рядками – одинарний. Назва файлу роботи повинна відповідати прізвищу + назва роботи, (Наприклад Попова_СР та ІНДЗ до теми 1). Параметри сторінки: - розмір полів: ліве – 2,5 см, праве – 1,0 см, верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см; сторінки без нумерації, абзац – 1,25, текст вирівняний по ширині.). Критерії оцінювання кожного виду роботи подано в мудлі під кожним завданням, яке необхідно виконати.

В умовах дистанційного навчання лекційні, семінарські заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно визначеного вище графіку.

За умови оповіщення про повітряну тривогу, здобувач має право вийти з пари за попередженням викладача. Пропущену пару необхідно опрацювати асинхронно.

Допуск до заліку передбачений за умов: набрання 25 балів за роботу протягом семестру, наявності виконаних самостійних робіт та ІНДЗ. Залік проходить у вигляді захисту залікових робіт.

Підсумкова оцінка з дисципліни складатиметься з відповідей на семінарських заняттях, а також виконаних робіт СР та ІНДЗ, як складової залікової роботи

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: *технічне* (комп'ютер, проектор); *програмне* (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, репозитарій); *наочність* (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	Залік	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	50	100	
25		25		25				
Тема 4		Тема 5		Тема 6				
4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2			
25		25		25				

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль¹)

№	Вид робіт за темами	Бали рейтингу (денна форма)	Бали рейтингу (заочна форма)
Тема 1.			
1.1.	Відповідь на семінарському занятті		-
1.2.	Виконання самостійної роботи до теми 1: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними;		0 – 10
1.3.	Виконання ІНДЗ до теми 1 -		0 – 15

¹ Детальний розподіл балів та критерії оцінювання до кожного виду робіт представлено у «Системі оцінювання» та розміщений на електронній платформі підтримки навчання Moodle БДПУ

Максимум за тему 1			25 балів
Тема 2			
2.1.	Відповідь на семінарському занятті		0 - 5
2.2.	Виконання самостійної роботи до теми 2: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		0 – 5
2.3.	Виконання ІНДЗ до теми 2		0 – 15
Максимум за тему 2			25 балів
Тема 3			
3.1.	Відповідь на семінарському занятті		
3.2.	Виконання самостійної роботи до теми 3: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		
3.3.	Виконання ІНДЗ до теми 3		
Максимум за тему 3			
Тема 4			
4.1.	Відповідь на семінарському занятті		-
4.2.	Виконання самостійної роботи до теми 4: • Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		0 – 10
4.3.	Виконання ІНДЗ до теми 4		0 – 15
Максимум за тему 4			25 балів
Тема 5			
5.1.	Відповідь на семінарському		0 - 5
5.2.	Виконання самостійної роботи до теми 5: • Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		0 – 5
5.3.	Виконання ІНДЗ до теми 5		0 – 15
Максимум за тему 5			25 балів
Тема 6			
6.1.	Відповідь на семінарському занятті		-
6.2.	Виконання самостійної роботи до теми 6: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.		0 – 5
6.3.	Виконання ІНДЗ до теми 6		0 – 15
Максимум за тему 6			25 балів

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів² – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (залік).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен або залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час заліку.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	
90-100	А

² Мінімальний допуск до заліку здобувача можливий за умови набрання ним 25 балів за виконані роботи протягом семестру.

78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
0-34	F

Список рекомендованих джерел:

1. Адвокаційна діяльність та її особливості роботи з парламентом. Лабораторія законодавчих ініціатив, 2017. К. 44 с.
2. Адвокаційна діяльність та некомерційне лобювання в Україні: посібник / Прокопенко О.В. Київ: 2017. 82 с.
3. Адвокація для молодіжних рад: посібник. За ред. В. Усик. К. 2021. 40 с.
4. Воробей В. Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: корисні поради та кращі практики. Навч.посібник/ За ред. Б. Колічавий. 2019. 167 с.
5. Громадська участь: підготовка аналітики, адвокація та втілення змін / П. Казмеркевич, О. Коваленко, О. Гвоздік, І. Титаренко. - Київ, ФОП Ямчинський О.В., 2019. 64 с.
6. Довідники «Допомога постраждалим внаслідок війни від держави» та «Допомога внутрішньо переміщеним особам від міжнародних і недержавних організацій» | Національна Асамблея людей з інвалідністю України. *Національна Асамблея людей з інвалідністю України*. URL: <https://naiu.org.ua/dovidnyky-dopomoga-postrazhdalym-vnaslidok-vijny-vid-derzhavy/> (
7. Карта дій: шлях до сталого розвитку громад. Навч. посібник. Громадський простір. 2021. 132 с.
8. Керрінгтон Дж. Г. Огляд міжнародних практик у сфері реінтеграція ветеранів: міркування щодо воєнного та повоєнного контексту України. ПРООН в Україні. 104 с. file:///C:/Users/Administrator/Downloads/veteransreintegrationreport_-_ukr_-_2023-09-13_upd.pdf
9. Кобзін Д., Левкіна Г., Луньова О., Черноусов А., Щербань С. Методичний посібник з оцінювання потреб ВПО у громадах Харків, Харківський інститут соціальних досліджень (ХІСД).2020. 246 с.
10. Кучереносов В., Чернявська Л., Гончарук Т., Дурнева Т., Посібник з адвокації для жіночого руху в Україні. К. 2019. 100 с.
11. Менеджмент соціальних послуг в умовах війни: навч посібник. Укладачі: О. Волгіна, О.Іванова. Київ, 2022. 66 с. <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/materialy-treninhu-menedzhment-sotsialnykh-posluh-v-umovakh-viyny>
12. Навроцький В.В., Менджул М.В. Кампанія адвокатів як інструмент демократичних перетворень / В.В. Навроцький, М.В. Менджул. Ужгород: „Видавництво Олександри Гаркуші”, 2011.
13. Повоєнна макроекономічна архітектура для України. *Home* / CEPR. URL: https://cepr.org/system/files?file=2023-07/RapidResponse3_Ukr.pdf
14. Проведення адвокаційних медіа-кампаній: стратегія активних дій. За ред. Е. Шілדз. Фундації відкритого суспільства, 2010. 103 с.
15. Рівень задоволення учасників бойових дій у зоні АТО/ООС системою охорони здоров'я в Україні, соціально-аналітичний консультативний центр, 2022 р. [Availability of and `ATO/JFO Ex-combatants Satisfaction with Medical care in Ukraine, Socioanalytical Consulting Centre, 2022] https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-09/veteransreintegrationreport_-_ukr_-_2023-09-13_upd.pdf
16. Смуш-Кулеша М., Федорова А., Мойса Б. Соціальні права в Україні під час війни: Звіт про оцінку потреб. URL: <https://rm.coe.int/needs-assessment-ua-2/1680a9b408>
17. Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження інтегрованих соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 2. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. Збірка додатків / Дацаківська О.Ю., Стельмах С.С., Максименко К.М. Київ, 2021. 96 с. https://www.unicef.org/ukraine/media/12721/file/Spilno_dodatok_2.pdf
18. Needs assessment handbook. The UN Refugee Agency. 2018. 128 p.
19. Lopatina H, Tsybuliak N., Popova A, Bohdanov I., Suchikova Y. University without Walls: Experience of Berdyansk State Pedagogical University during the war. Problems and Perspectives in Management, Volume 21, Special Issue, 2023. P. 1 – 11. (Scopus)
20. Suchikova, Y., Tsybuliak, N., Lopatina, H., Popova, A., Kovachov, S., Hurenko, O., & Bogdanov, I. Is science possible under occupation? Reflection and coping strategy [Special issue]. *Corporate*

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство) <http://zakon4.rada.gov.ua/>
4. Громадські ініціативи України: <https://ngonetwork.org.ua/category/biblioteka/page/2/>